

Natuur.ruimte

Hagen en heggen

Een nieuw kledje voor de
Kuifeend en de Grote Kreek

Plannen voor water
schieten langzaam op

Natuur.huis klaar

Colofon

Natuur.huis, Natuur.documentatiecentrum en Natuur.winkel, Steenstraat 25, 2180 Ekeren, tel. 03-541.58.25, fax 03-541.63.55, **antwerpennoord@natuurpunt.be**, website: **www.natuurpunt.be/antwerpennoord**. Van maandag tot vrijdag open van 10 tot 17 u. BTW-nummer: BE 429 415 832.

Contactpersonen

Bospolder: Stefan Versweyveld (03-645.94.10)
De Kooldries: Hans Frijters (03-313.50.81)
De Kuifeend/Grote Kreek: Ludo Benoy (03-825.45.59)
Ekers Moeras: Willy Ibens (03-651.99.59)
Fort van Brasschaat: Filip Borms (03-666.15.56) en Willy Ibens (03-651.99.59)
Galgeschoor/Groot Buitenschoor: Eddy Rottiers (03-775.00.22), Koen Vanagtmael (03-541.60.04) en Frank Wagemans (03-651.44.67)
Het Rood: Filip Collet (03-664.21.33), Paul Osterrieth (03-237.08.11) en Johan Vandewalle (03-297.30.03)
Het Wijtschot: Hugo Koens (03-658.01.09) en Leo Claessens (03-646.94.81)
Hoekse Beemden: Freddy Heye (03-636.00.41)
Oude Landen: Willy Ibens (03-651.99.59), Guy Leys (03-569.00.38) en Fons Vervoort (03-647.18.70)
Ruige Heide: Guy Leys (03-569.00.38)
Schans van Smoutakker: Harry Van der Horst (03-568.15.78)
't Asbroek: Hugo Koens (03-658.01.09)
Werking Beleid: Johan Vandewalle (03-297.30.03)
Werking Kerkuilen: Fons Vervoort (03-647.18.70)
Werking Kuifleeuwerik: Roger Huysmans (03-324.88.05)
Werking Natuur- en Milieueducatie: Annie De Koninck (03-664.92.36)
Werking Natuurstudie: Kris Weemaes (03-272.28.13)
Werking Vleermuizen: Filip Borms (03-666.15.56)
Werking Vogels: Filip Collet (03-664.21.33)
Werking Berendrecht, Zandvliet en Lillo: Guy Leys (03-569.00.38)
Werking Brasschaat: Johan Neegers (03-653.22.03)
Werking Brecht: Hans Frijters (03-313.50.81)
Werking Kapellen: Filip Collet (03-664.21.33)
Werking Schoten: Hugo Koens (03-658.01.09)
Werking Stabroek: Harry Van der Horst (03-568.15.78)
Werking Wuustwezel: Marc Vanbrabant (03-669.88.07)

Natuurpunt Antwerpen Noord is de regionale afdeling van Natuurpunt, vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen. Dat betekent deel uitmaken van een grote vereniging met meer dan 59.000 gezinnen die in Vlaanderen meer dan 15.000 ha natuurgebied beheert.

Lid worden en giften

Lidgeld per gezin: € 20. Te storten op 220-0340573-42 met vermelding van je huidig lidnummer of voor nieuwe leden met vermelding van je naam en adres. Je ontvangt dan zowel **Natuur.blad** als **Natuur.ruimte**. Bovendien krijg je korting bij aankopen in onze Natuur.winkel. Leden van Natuurpunt uit een ander werkingsgebied kunnen voor € 5 een abonnement op **Natuur.ruimte** nemen. Te storten op 220-0340573-42 met vermelding van je lidnummer, naam en adres. Donateurs storten een extra bijdrage bovenop hun lidgeld. Vanaf € 30 per kalenderjaar krijg je een fiscaal attest. Storten op 293-0212075-88 met vermelding 'project 3797 Antwerpen Noord' of 'project 3776 VOC Brasschaat' voor het Vogelopvangcentrum Brasschaat.

In dit nummer

Kansen voor mens, natuur en economie	3
Biodiversiteit in jouw gemeente	4
Een nieuw kleedje voor de Kuifeend en de Grote Kreek	6
Er op uit: dag van de natuur	8
Natuur.winkel	9
Educatief natuurbeheer	10
Roofvogels op trek	12
Snor: leven aan een draad	14
Natuur.prikbord	16
Natuur.beleid: plannen voor water schieten langzaam op	18
Vergeet niet te genieten	20
Er op uit: je bent jong en je wilt wat	23
Brandpunt: Natuur.huis is zo goed als klaar!	24
Kalender:	26

Natuur.ruimte is het ledenblad van Natuurpunt Antwerpen Noord.

Werkten mee aan dit

nummer: Kris Beerlandt, Ludo Benoy, Erwin De beuckelaer, Eva Herman, Willy Ibens, Mart Pauwels, Kathleen Quick, Koen Vanagtmael, Johan Vandewalle, Wouter Vanwesenbeeck, Sofie & Stefan Versweyveld, Kris Weemaes.

Illustraties en foto's: Kris Beerlandt, Guido Coolens, Rafaël Delaet, fotoarchief Natuurpunt Antwerpen Noord, Roger Huysmans, Jos Jacobs, François Van Nerum, Pascale Vantieghem, Wouter Vanwesenbeeck, Rolin Verlinde, Sofie & Stefan Versweyveld.

Foto voorpagina: Determineren van planten in onze Natuur.tuin. Foto: Rafaël Delaet, Fauna Flora Fotoclub Schoten.

Foto achterpagina: De martelstrilspin is een exoot die vanuit de Antwerpse haven stilaan de stad intrekt. Foto: Rolin Verlinde.

Oplage: 3.800 exemplaren

Parelbovist. Foto: François Van Nerum.

Vliegenzwam. Foto: François Van Nerum.

Kluifjeszwam. Foto: Roger Huysmans.

Kansen voor mens, natuur en economie

Wanneer je dit voorwoord leest, staan de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur. Natuurpunt volgt deze verkiezingen van nabij op. Niet alleen omdat we van verschillende gemeentebesturen terreinen in beheer hebben. De voorbije jaren kregen de gemeenten belangrijke instrumenten in handen om het ruimtelijk en het natuurbeleid op hun grondgebied mee vorm te geven, zoals de gemeentelijke structuurplannen, milieubeleidsplannen en natuurontwikkelingsplannen.

Het wordt een hele uitdaging van de nieuwe gemeentebesturen om deze plannen concreet verder uit te werken. Het verzoenen van alle noden van mens, natuur en economie is immers geen eenvoudige opdracht in onze Noord-Antwerpse regio.

Maar dat het mogelijk is, kan je in dit nummer van Natuur.ruimte lezen. Nog niet zo lang geleden stond het NMBS-rangeerstation, gelegen ter hoogte van het vroegere dorpje Oorderen, op het punt dezelfde weg op te gaan als het Deurganckdok op linkeroever. Met stilleggen van de werken en een miljoenenverlies tot gevolg. Een groot deel van het rangeerstation is immers illegaal gebouwd in vogelrichtlijngebied. Eén klacht bij de Europese Commissie en de NMBS kon de verdere uitbouw van dit station vergeten.

Natuurpunt deed dit bewust niet en koos voor de moeizame weg van overleg en het streven naar win-win situaties. Een compromis tussen het versterken van natuurwaarden en het creëren van mogelijkheden voor havenontwikkeling en goederenvervoer per spoor.

Dankzij het Strategisch Plan voor de Antwerpse Haven de rechter Scheldeoever – en de inbreng van Natuurpunt – ligt deze win-win situatie nu op tafel. Dit najaar wordt de eerste stap van dit combinatievoorstel in uitvoering gebracht, namelijk het versterken en inbufferen van de natuur in het rangeerstation.

Het is een lang en moeilijk proces geweest, maar er zijn vernieuwende initiatieven en processen uit voort gevloeid. Het creëren van zulke win-win situaties vergt een constructieve en creatieve inzet van alle betrokkenen.

Natuurpunt is alvast bereid om op dit vernieuwende élan voor te werken. We kijken dan ook met veel verwachting uit naar de nieuwe gemeentebesturen en hun invulling van duurzaamheid: het verzoenen van mens, natuur en economie.

Stefan Versweyveld
voorzitter

Hagen en heggen

Kris Beerlandt

Hout en stenen, gazon, bloemenweide, water, hagen en heggen de som van al deze elementen maken onze tuin tot één geheel en uniek ten opzichte van de vele andere tuinen rondom ons. We weten als tuinbezitter dat onze keuze het uitzicht van onze tuin bepaalt. Meer nog trouwe lezers van *Natuur.ruimte* weten dat door radicaal voor streekeigen beplanting te kiezen het aantal natuurlijke bezoekers aan onze tuin positief evolueert. Aanplantingen als natuurlijke begrenzing aan onze eigendom bepaalt zeker mede de sfeer die we in onze tuin willen creëren.

Een houtkant in het landschap achter Het Rood. Foto: fotoarchief Natuurpunt Antwerpen Noord.

De aanplant van een haag of heg rondom je tuin of een aanplanting van een haagje als een lijnenspel in je tuin is dan ook een belangrijke beslissing. Het is evident dat je haag mee zal evolueren in de tijd en dat knoestige oude hagen een charme uitstralen die met de seizoenen steeds anders wordt beleefd. En dan vertel ik nog niets over het geheime leven van vele soorten kevers, vlinders, vogels, die een veilig onderkomen vinden tussen de dikke takken en tussen het overdadig lover tijdens broeierige zomerdagen. Hagen hebben een belangrijke functie in ons landschap te vervullen. In oorsprong zien we dat de eerste landbouwgronden, prille voorlopers van onze tuincultuur, ontstonden door een ruimte open te kappen in een bos. Op de randen van het terrein liet men een houtkant staan. Meidoorn, sleedoorn, hondsroos groeiden al vlug als natuurlijke onderbegroeiing langs de ontsane open ruimtes. Door deze gordel werd het terrein afgebakend. De ontginningsijver van de middeleeuwse mens nam toe. In

die tijd zien we dan van die typische landschappen ontstaan met hagen en met houtkanten die als nerven het glooiende land doorkruisen. Vele hagen en heggen zijn verwoest en doorstonden de evolutie in de landbouw niet. We dienen naar Engeland, Schotland of sommige delen van Frankrijk te reizen om nog restanten te vinden van deze hagen en houtkanten.

Heggen...

Wanneer spreek je van een heg? Heggen zijn een prima aflijning bij weilanden en bij grotere tuinen. Men kan ze snoeien, zeker de onderste takken kunnen bijgeknipt worden. Als we een klassieke heg aanplanten worden de planten op 1 tot 2m uit elkaar geplant. Een gemengde heg kan heel veel verschillende soorten struiken bevatten. Een kleine opsomming van mogelijke soorten naargelang het grondtype en met inachtnaam van al dan niet droge of vochtige grond. Soorten geschikt voor een moderne heg op zandgrond zijn: spork, lijsterbes, vlier, braam, wilde appel, krentenboompje,

liguster, sering. Voor de meer vochthoudende grond is gelderse roos, grauwe wilg, zwarte els, appelbes. Als je kiest voor een eerder laagblijvende heg met sierheesters zijn ribes, *Symphoricarpos albus* en spirea-cultivars een goeie keuze.

... en hagen

Hagen daarentegen hebben dan meer een functie als afscherming en tevens afsluiting van de tuin. In allerlei type van tuinen speelt de haag een hoofdrol, een wintergroene haag is in de formele tuin een onmisbaar element zijn. Zo een strak gesnoeide wintergroene haag heeft als voordeel weinig ruimte in te nemen en toch een dichte massa te vormen. Dat komt dan weer aan de structuur van de tuin ten goede. Aandacht moeten we hier wel hebben voor het vele en steeds wederkerend snoeiwerk, vooral bij een snelgroeiende struik als bijvoorbeeld liguster. Voor trager groeiende soorten zoals beuk, hulst, buxus en taxus volstaat één snoeibeurt per jaar. Voor mooie volle hagen plaatst men gemiddeld 3 tot 4 planten

Behaag natuurlijk!

In de loop van het najaar kan je als lid van Natuurpunt zeer voordelig een assortiment inheemse bomen en struiken aankopen. Het assortiment is onderverdeeld in een reeks pakketjes zoals een houtkant, bloemen en bessenhaag of een haag van Veldesdoorn.

Daarnaast worden nog een aantal losse planten aangeboden zoals Bosrank of Hop. Bestellen kan tot eind oktober via het bestelformuliertje dat in september verschijnt, via mail naar koen.vanagtmael@natuurpunt.be of via onze natuurwebsite www.antwerpennoord.be.

Op zaterdag 25 november kunnen de planten afgehaald worden aan de loods in de Donkweg.

per lopende meter. Zonder gesnoeide hagen gaat een tuin er veel wilder of spontaner uitzien. Met de gesnoeide haag ontstaat rust, begrenzing voor het oog en iets meer vormelijkheid in het totale concept van de tuin.

Bladverliezende hagen

Laat ons eens enkele bladverliezende soorten van haagplanten nader bekijken. De beuk (*Fagus sylvatica*) vormt een voorname enigszins stijve haag voor afsluitingen van tuinen en is ook geschikt als aanplant voor een hoger scherm. Het droge blad, kleurt bruinachtig in de herfst, blijft tot in het voorjaar aan de takken en zorgt ervoor dat de haag ook in de winter quasi ondoorzichtig blijft. Ze is goed bestand tegen stevige vorst en uitdrogend heet zomerweer. Geschikt voor zowel zand als leemgrond en kan tegen de zure bodem die we dikwijls in de Kempen terugvinden.

Een haag van haagbeuk (*Carpinus betulus*) heeft een landelijk en rustig uitzicht, het verdroogde blad blijft in de winter ook wel hangen maar niet zo lang als bij de beuk. Is ook geschikt voor de type gronden in onze streken. Deze beide hagen, eens aangeplant, zijn uitstekende plaatsen voor nestgelegenheid voor merels. We zien door het veelvuldig aanplanten van de haagbeuk de meikever genieten van deze keuze. Hun aantallen zijn enorm toegenomen tijdens de laatste decennia.

Minder gekend maar ook een zeer mooie en geschikte haagplant is de veldesdoorn of Spaanse aak (*Acer campestre*) Uitstekende soort om aan te planten op eerder kalkhoudende vochtige grond. Doet het misschien wat minder goed op echt zure gronden. Kan heel goed aangeplant worden op winderige plaatsten.

Kardinaalsmuts (*Eyonmus europaeus*) wordt vooral gebruikt in gemengde hagen. Is zeer geschikt voor vochtige gronden ook, leem in de grond is meegenomen. Kalkhoudende poldergrond en hogere grondwaterstand kan deze plant niet deren. Heeft mooie opvallende vruchten in het voorjaar en heeft een prachtige herfstverkleuring.

Groenblijvende soorten

Onder de groenblijvende soorten zitten soorten zowel voor lagere als hogere hagen, zij zijn ook geschikt voor schermen en vormsnoei in bol- of andere vormen. De gewone hulst (*Ilex aquifolium*) is een wintergroene struik die vroeger haast in elke gemengde haag voorkwam. Er bestaan vele soorten met goud- of zilverbonte bladeren, waar we in de natuurtuin zelden behoeften aan hebben. Hulst is tevreden op

Een beuk in haagverband. Foto: Kris Beerlandt.

de meest uiteenlopende soorten grond. Hulst is zeer geschikt om in diepe schaduw aan te planten, zoals aan bosranden. Ook uitstekend om gaten te dichten in een bestaande haag die beschadigd is.

Het palmboompje (*Buxus sempervirens*) verkiest eerder een kalkhoudende grond en houdt onttettend van warmte. Deze kan niet tegen hoge grondwaterstand. Er bestaan verschillende cultuurvariëteiten die trager groeien dan onze eigen soorten.

Taxus is de enige inheemse haagconifeer. Geschikt voor elke soort haag en tevens voor snoeivormen. Omwille van zijn gelijkvormigheid en zijn egale kleur zeer geliefd als neutrale achtergrond bij borders. Taxus kan zowel in de schaduw als in volle zon worden aangeplant. Hij prefereert een neutrale grond.

Al de besproken plantensoorten kunnen een zeer hoge leeftijd halen in onze streken. Een keuze voor deze planten is dan ook een duurzame keuze waar niet alleen je tuin beter van wordt maar ook de tuineigenaar die als het goed is, maar eenmaal de zware klus moet klaren; namelijk een prachtige haag neerpoten.

Een nieuw kleedje voor de Kuifeend en de Grote Kreek

Tekst: Ludo Benoy en Kathleen Quick

Foto's: Kathleen Quick

Vele natuurliefhebbers brachten in het verleden wellicht al een bezoek aan "de Kuifeend en de Grote Kreek" en de Binnenweilanden in het rangeerstation Antwerpen Noord, het Verlegde Schijn of de zandwinningsput nabij de Hooge Maey.

De centrale waterplas van de Kuifeend.

Niet voor niets want al deze gebieden vormen een mozaïek van natte clusters door of in de nabijheid van het NMBS-rangeerstation Antwerpen Noord. Samen behoren deze wetlands tot de belangrijkste (water)vogelgebieden van Vlaanderen. Duizenden vogels vinden er een geschikt broed-, doortrek- of overwinteringsgebied.

Natuurpunt ijvert al vele jaren voor de uitbreiding en de inrichting van deze natuurgebieden. Een weinig eenvoudige klus omdat belangrijke economische factoren bij deze discussie steeds een prominente rol speelden. Tot voor kort was een doorbraak weinig denkbeeldig.

Maar daar is verandering in gekomen...

Win-win situatie door strategisch plan havengebied

Recent werden in het strategisch plan voor de ontwikkeling van de rechteroever van het Antwerpse havengebied, nieuwe plannen op tafel gelegd voor economische uitbreidingen, zowel voor de NMBS als voor het Gemeentelijk Havenbedrijf. Het gaat onder meer over het verleggen van het Verlegde Schijn waar een groot logistiek park zal worden aangelegd en de bouw van een nieuwe mechanische slibontwaterings-

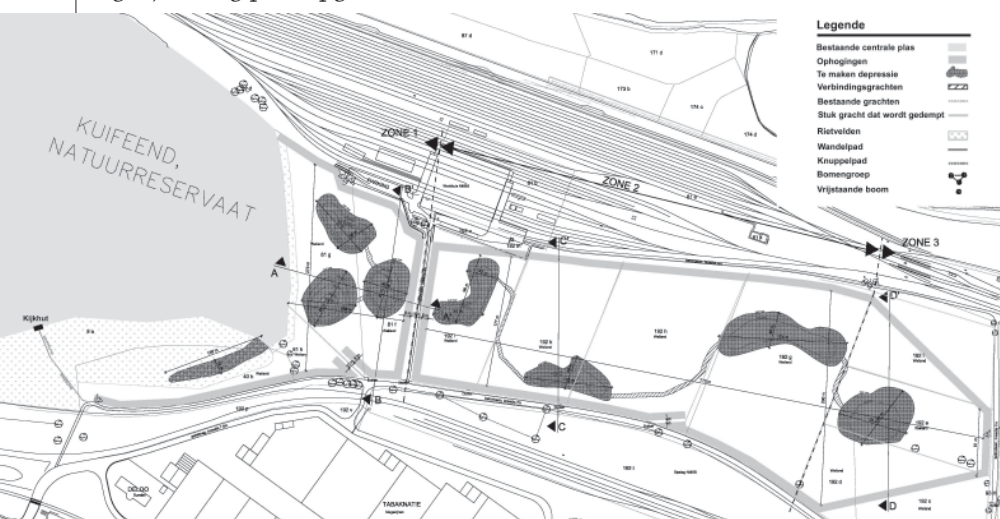
installatie en stokkagezone voor ontwaterd slib in de nabijgelegen zandwinningsput nabij de stortplaats Hooge Maey. Daarnaast voorziet de NMBS nog een aantal logistieke uitbreidingen in het rangeerstation.

De uitvoering van al deze plannen betekent uiteraard een negatieve impact op de aanwezige natuurwaarden in het gebied waarvan een deel trouwens is aangeduid als Europees Vogelrichtlijngebied en onderdeel is van het Vlaams Ecologisch Netwerk.

Nu kan je proberen kost wat kost alle economische ontwikkelingen in de haven tegen te houden. Of je kan aan tafel gaan zitten en proberen een win-win situatie te creëren voor natuur en economie. Natuurpunt Antwerpen Noord heeft ondubbelzinnig voor deze laatste piste gekozen.

Verschillende overleggronden tussen alle actoren (Gemeentelijk Havenbedrijf, NMBS en Natuurpunt) resulteerden uiteindelijk in een degelijk uitgetekend plan. Dit plan bevat een heel pakket maatregelen die de negatieve invloed van de economische ontwikkelingen op de natuurwaarden moeten milderen én compenseren. Voor de Kuifeend en de Grote Kreek, en voor de binnen-

Het nieuwe inrichtingsplan voor de Kuifeend. Ook voor De Grote Kreek is een gelijkaardig plan opgemaakt.

weilanden in het rangeerstation, betreft dit maatregelen voor inbuffering, instandhouding en versterking van de natuur in deze gebieden.

Wat staat er in De Kuifeend te gebeuren?

Op de Kuifeend wordt, waar nodig, een zandwal aangelegd met als doel het gebied in te bufferen en de aanwezige natuurwaarden te versterken. De grond voor de aanleg van deze wal, komt vrij door het afgraven van een weiland voor het ontwikkelen van een rietmoeras over een oppervlakte van ongeveer 3 ha. Hierin wordt ook een slenk uitgegraven die een verbinding vormt met de centrale waterplas.

De lage zandwal met een hoogte van gemiddeld 2 meter, wordt voorzien naast de toegangsweg waardoor menselijke verstoring sterk beperkt wordt. Daarnaast wordt de oostelijke rand van de centrale Kuifeendplas over een breedte van 20-25 meter afgeschuind met het oog op de ontwikkeling van natte pionierssituaties en als rustplaats voor vele vogelsoorten. Verder worden een drietal plassen uitgegraven op permanent waterniveau, onderling verbonden met grachtjes.

Uiteraard worden dit interessante rust- en foerageerzones voor waadvogels, eenden en ganzen. Ook hier wordt de afgegraven grond hergebruikt voor de aanleg van bufferdijkjes.

Maar ook natuurliefhebbers worden niet vergeten. Er wordt een nieuwe kijkhut gebouwd die via een knuppelpad vanaf de parking bereikbaar is.

Grote Kreek ondergaat metamorfose

Ook de Grote Kreek zal grondig worden getransformeerd. Hier

wordt over een oppervlakte van meer dan 2 ha. een voormalige akker afgegraven tot op waterniveau, waardoor twee bestaande rietvelden met elkaar verbonden worden tot een groot rietveld. De afgegraven grond wordt gebruikt voor het aanleggen van dijkjes rondom het gebied die een buffer moeten vormen tegen verstoringen invloeden vanuit de industriële omgeving.

Een nieuwe vogelkijkhut ter hoogte van de waterplas zal bereikbaar worden via een wandelpad. De oever van de kreek wordt zacht hellend afgeschuind. Door extensieve nabegrazing wordt een trappelzone gecreëerd in functie van weidevogels en steltlopers. Zo ontstaat dan een pionierssituatie op natte bodem die een belangrijke positieve invloed zal hebben op zowel fauna als flora en op het behoud van een natte natuur-cluster.

In het aangrenzend weiland wordt bovendien één grote waterplas uitgegraven met permanent water jaarrond. Zo ontstaat een plas-dras situatie die optimaal is voor weiden en watervogels.

Natuurwaarden binnenweilanden fors omhoog

De geplande natuurinrichtingswerken beperken zich niet alleen tot de bestaande reservaten. Ook de binnenweilanden werden in het plan betrokken. Momenteel is de natuurwaarde van dit gebied binnen het rangeerstation laag door het intensieve landbouwgebruik. Binnen afzienbare tijd zal dit heel anders zijn!

In de binnenweilanden worden een viertal grote plassen afgegraven op permanent waterniveau waardoor een plas-dras situatie wordt gecreëerd die de huidige natuurwaarden moeten versterken. Ook hier wordt de afgegraven grond

hergebruikt voor inbuffering door middel van dijkjes, die ongetwijfeld alle verstoring van buitenaf sterk zullen doen afnemen.

Werken starten op korte termijn

De dossiers voor het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning voor de natuurinrichtingswerken werden inmiddels naar de bevoegde administratie verstuurd. Ondertussen gaan de voorbereidingen verder en kunnen binnenkort de nodige aanbestedingen uitgeschreven worden. De uitvoering van de werken wordt dit najaar voorzien. Een prachtig voorbeeld hoe Natuurpunt, NMBS en het Havenbedrijf Antwerpen economie en natuur weten te verzoenen in het Antwerpse havengebied!

Ontdek De Kuifeend

Wil je de natuurwaarden van De Kuifeend ontdekken? Dan moet je beslist deelnemen aan de wandeling in het kader van de Internationale Vogelkijkdagen op **zondag 1 oktober**.

Trefpunt: om 9.30 u aan het Natuur.huis, Steenstraat 25, 2180 Ekeren. Van daar carpoolen we naar De Kuifeend. Een verrekijker of telescoop is aanbevolen.

Voor **meer info** kan je best surfen naar de natuurwebsite surfen op **www.antwerpennoord.be**.

18 november: beleef een unieke Dag van de Natuur op het Groot Schietveld!

Peter Symens

Het militair domein Groot Schietveld strekt zich uit over de gemeenten

Brasschaat, Wuustwezel en Brecht en

behoort tot de mooiste en waardevolste natuurgebieden van Vlaanderen. Niet zo

verwonderlijk, het Groot Schietveld is immers één van de laatste restanten van het authentieke Kempische heidelandschap. Het is een langgerekt terrein met een centrale heidevlakte van wel 1000 ha. Hier groeien heel wat merkwaardige planten, zoals de lavendelheide, klokjesgentiaan en het vleesetende plantje zonnedauw. Ook komen er drie soorten reptielen voor, waaronder de adder. Deze soort bereikt op het Groot Schietveld één van grootste dichtheden in gans Noordwest-Europa...

Kom jij dit jaar ook helpen? Foto: Stefan Versweyveld.

Het is inmiddels een traditie dat Natuurpunt - in samenwerking met Agentschap voor Natuur en Bos en de militaire overheid - op de Dag van de Natuur een familiewerkdag organiseert op het Groot Schietveld van Brasschaat. Een unieke gelegenheid om te genieten van de natuurpracht van dit anders ontoegankelijk militair domein en van de spirit en het enthousiasme van onze vereniging.

Dit jaar voorzien we een heel gevarieerd programma: boom-opslag verwijderen, plaggen, heide maaien, Er is voor iedereen wat wils: jong of oud, man of vrouw. Wij rekenen dan ook op een talrijke opkomst. Aarzel dus niet om ook je familie, burens, vrienden en collega's uit te nodigen. Iedereen is welkom om een uurtje, een halve dag of langer te helpen!

Praktisch

Trefpunt: zaterdag 18 november 2006 vanaf 9 u aan de tribune P5 op het Groot Schietveld (bewegwijzering is voorzien):

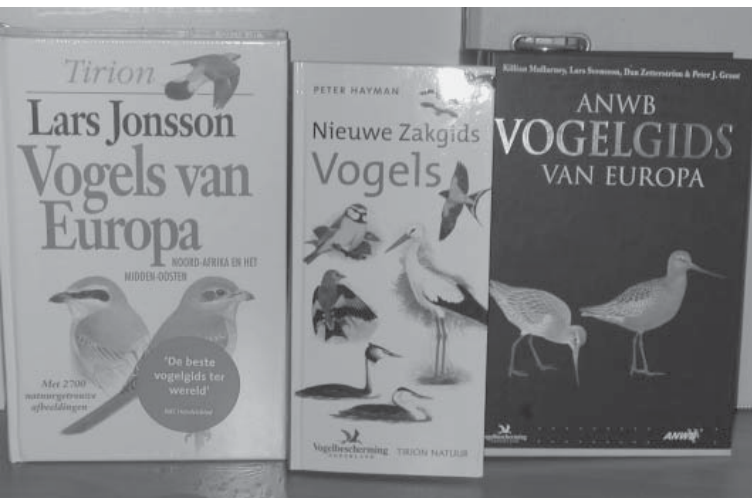
- vanuit Brasschaat en Wuustwezel bereik je deze plek door vanaf de Bredabaan tussen de woonkernen van Gooreind en Wuustwezel-centrum af te draaien recht tegenover de Hyundai Garage Verheyden (Bredabaan 690) in de Engelse Rijksweg. Volg deze weg gedurende een tweetal kilometers en je komt vanzelf aan de tribune.
- Vanuit Brecht rijd je richting Overbroek. Ongeveer 100 meter voor de kerk van Overbroek draai je rechtsaf in de Mortelstraat. Aan café 'De Witte' draai je linksaf in de Overbroekstraat. Tegenover huisnummer 20

neem je het zijstraatje naar huisnummers 21-23 aan jouw rechterkant. Dit zijstraatje blijf je volgen tot je aan de tankpiste komt. Hier steek je recht over en neem de 'Gooreindbaan'. Het bospad leidt je recht naar de tribune.

Mee te brengen: waterdichte kledij en schoeisel (laarzen), lunch en goed humeur. Naar jaarlijkse gewoonte zorgen wij – naast het beheermateriaal – voor warme soep, de nodige dranken, werkhandschoenen, leuk gezelschap en – hopelijk – goed weer.

Voor **meer informatie** over de Dag van de Natuur kan je terecht bij ons natuur.huis, tel. 03-541.58.25 en op onze website www.antwerpennoord.be.

Leer vogels herkennen

De "ANWB Vogelgids van Europa" is een degelijke veldgids die aan de hand van gedetailleerde omschrijvingen en kleurenprenten ruim 850 verschillende vogelsoorten beschrijft. Ledenprijs € 27,00.

Het boek "Lars Jonsson Vogels van Europa" wordt beschouwd als één van de beste vogelgidsen die in omloop zijn. Aan hand van waarheidsgetrouwe tekeningen en deskundige uitleg geeft deze gids meer dan 670 soorten weer die in Europa voorkomen. Ledenprijs € 29,70.

De "Nieuwe Zakgids Vogels" beschrijft veel Europese

vogelsoorten en is door het kleine formaat vooral handig in het veld. Ledenprijs € 13,50.

Jenny De Laet publiceerde een reeks boekjes over vogels. In deze boekjes kom je meer te weten over de levenswijze en het voorkomen van één bepaalde vogelsoort (oa over eksters, zwaluwen, valken,...). Ledenprijs € 10,80.

Natuur.kalender

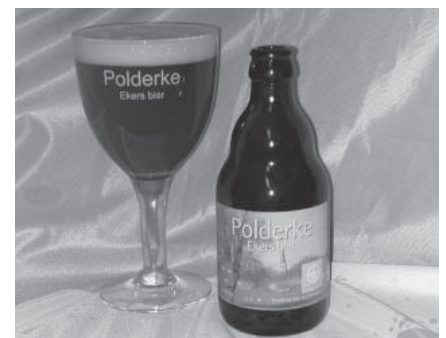
Voor 2007 stellen we opnieuw een schitterende fotokalender samen. Via 13 prachtige foto's gunnen we je maandelijks een blik op het Vlaamse natuurschoon. Het beeldmateriaal is dit

jaar van de hand van 3 Vlaamse topfotografen: Misjel Decler, Rollin Verlinde en Yves Adams. Wees er wel snel bij want vorig jaar was hij al in november uitverkocht. Ledenprijs € 7,50.

Polderke

Ons eigen bier "Polderke" is nog steeds te verkrijgen in de Natuur.winkel. Een flesje (33 cl) kost € 1,10, een bak Polderke (24 flesjes) is verkrijgbaar aan € 24,50 (incl. leeggoed). Ook geschenkverpakkingen zijn nog steeds populair, voor € 10 heb je een kartonnetje met 4 flesjes Polderke en één glas.

Natuur.winkel

Steenstraat 25, 2180 Ekeren, tel. 03-541.58.25, e-mail: antwerpennoord@natuurpunt.be. Van maandag tot vrijdag open van 10 tot 17 u.

Educatief natuurbeheer

Tekst en foto's: Koen Vanaghtmael

Dit jaar ging binnen Natuurpunt Antwerpen Noord het project

educatief natuurbeheer' van start. De bescheiden start heeft al voor meer dan 400 deelnemers gezorgd die schitterend werk verzet hebben!

Wat is educatief natuurbeheer?

Educatief natuurbeheer is een project dat binnen Natuurpunt al lang bestaat. Tot voor kort werd in onze regio nog geen project opgestart maar dat is nu duidelijk veranderd. In eerste instantie richt educatief natuurbeheer zich naar lagere scholen (5de en 6de leerjaren). Het project start met een 'les' in de klas. Tijdens deze 'les' wordt het ontstaan van ons ecosysteem toegelicht, vanaf de

ijstijd tot en met het hedendaagse natuurbeheer.

Een tweede stap voor de leerlingen is de zogenaamde 'doe dag'. Tijdens een werkdag wordt de leerstof uit de lessenreeks omgezet in de praktijk. De deelnemers worden begeleid door vrijwilligers. De aard van de werkzaamheden kan heel divers zijn, het opruimen van afgezaagde houtopslag, het afvoeren van gemaaid gras... enz.

Tijdens de derde etappe gaan de leerlingen op stap. Na de lessenreeks en de doe dag kunnen de leerlingen de gepresteerde arbeid bekijken. Ideaal is de wandeling te plannen in het volgende jaar zodat de resultaten duidelijk zichtbaar zijn.

Educatief natuurbeheer binnen Natuurpunt Antwerpen Noord.

Binnen onze vereniging is educatief natuurbeheer tot nu toe beperkt tot de 'doe dagen'. Op termijn worden wel vrijwilligers gezocht die in scholen een 'lespakket' willen geven ter voorbereiding van deze 'doe dagen'. Het lespakket zelf werd opgesteld in de vorm van een presentatie en zal tegen begin 2007 verder verfijnd worden. De eerste versie van dit lespakket werd in juni gepresenteerd in een ontmoetingscentrum waar het zeer positief onthaald werd.

Hoewel het doelpubliek in eerste instantie de lagere school blijft, kunnen andere doelgroepen ook aan het project deelnemen. Zo zijn er dit jaar al vele leerlingen van het lager en hoger secundair onderwijs een handje komen toesteken. Niet enkel scholen kunnen gebruik maken van de knowhow maar ook

jeugdbewegingen of verenigingen zoals KWB e.d. zijn zeker welkom. Alle mogelijkheden blijven dus open en er zijn verschillende combinaties en variaties mogelijk. Wij kunnen ook in het kader van educatief natuurbeheer teambuildingdagen voor bedrijven organiseren.

MARTHA!

MARTHA is de patroonheilige van de arbeidsters. Deze naam werd gekozen voor een aanhangwagen die als mobiele materiaalloods zal dienen voor educatief natuurbeheer. MARTHA wordt een volledig ingerichte, gesloten aanhangwagen boordevol klein beheermateriaal, inclusief kettingzaag en bosmaaier. Niet enkel aan het 'werkmateriaal' werd gedacht maar MARTHA krijgt ook een ruime ijskast en een kookvuur aan boord om tijdens de werkdagen koude of warme drank aan te bieden. Een zonnepaneel op het dak zal zorgen voor voldoende elektriciteit zodat in afgelegen

natuurgebieden de drank zeker fris blijft!

De achter- en zijkant van MARTHA kunnen in een handomdraai omgetoverd worden tot een volledige educatieve stand. Aan de binnenkant van de achterportieren kan informatie over de vereniging geplaatst worden. De zijkant van de

aanhangwagen is voorzien van een oprolbare luifel en de vouwtafel aan boord zorgt voor een volledige infostand. Op deze wijze kan MARTHA dus op bredere vlakken ingeschakeld worden, of het nu gaat over een doe dag, een werkdag met de vrijwilligers, een beurs of een andere activiteit.... MARTHA vindt altijd wel een plaatsje!

Momenteel is het MARTHA project nog in de ontwerpfase en wordt er nog een sponsor gezocht om dit concept verder uit te bouwen. Wij zijn er in elk geval van overtuigd dat dit concept door de brede inzetbaarheid zeker de moeite waard is!

Meer info?

Ben je leerkracht of maak je deel uit van een vereniging dan kan je steeds contact opnemen met Koen Vanaghtmael op het Natuur.huis, tel. 03-541.58.25 of e-mail: koen.vanaghtmael@natuurpunt.be, wij vinden voor elke school of vereniging een gepaste oplossing!

Roofvogels op trek

Kris Weemaes

Bij menig vogelkijker beginnen de zenuwen tegen het einde van de zomer lichtjes gespannen te

staan. Telescoop, verrekijker, de thermos en een grote boterhammendoos worden weer boven gehaald. Dan gaan ze lange dagen de horizon afspeuren naar lijntjes en stippen. Want vanaf eind augustus doet er zich jaarlijks een zeer interessant fenomeen voor: de najaarstrek.

Trektellers in actie op de trektelpost in de Kalmthoutse heide. Foto: Jos Jacobs, afdeling Noorderkempen.

Diepzinnige vragen

Op een trekteldag passeren er verschillende soorten vogels: reigers, ganzen, lijsters, vinken, piepers, zelfs meesjes en merels. Maar het meest spectaculair zijn wel de roofvogels. Om die roofvogels waar te nemen heb je nogal wat geluk nodig, want de weersomstandigheden spelen hierbij een grote rol. In onze

streken heb je de meeste kans om veel roofvogels te zien bij een noordoostenwind met wat thermiek.

Dinsdag 18 oktober 2005 was zo'n memorabele dag. Over de telpost in de Kalmthoutse Heide vlogen toen 1 rode wouw, 4 blauwe kiekendieven, een visarend, een smelleken en een slechtvalk en maar liefst 75

sperwers en 156 buizerds. Een groep van 18 buizerds, dat is iets wat je niet zo snel meer vergeet. Ook op de naburige trektelpost op het Groot Schietveld was het raak, daar werden ook nog een zeearend, een bruine kiekendief en een zwarte wouw gezien.

Als je al dat roofvogelgeweld voorbij ziet zweven dan vraag je je natuurlijk wel eens af waar die vogels nu toch vandaan komen? Waar gaan ze naar toe? En waarom leggen ze die duizenden kilometers gevaarlijke tocht af?

De 'korte afstand-trekkers'

De meeste roofvogels die trekgedrag vertonen doen dit omdat hun voedselbron onbereikbaar wordt. Zangvogeltjes trekken naar het zuiden en daarom dus ook de sperwer en het smelleken die op zangvogels jagen. Knaagdieren verdwijnen onder een dik pak sneeuw en dat is de reden waarom bijvoorbeeld de buizerd naar het zuiden trekt, op zoek naar voedsel.

De verplaatsingen van de buizerd blijven beperkt tot Noordwest-

Een groepje zwarte wouwen maakt handig gebruik van de thermiek om met zo weinig mogelijk energie ver te vliegen. Foto: Wouter Vanwesenbeeck.

Trekvogels op internet

Wil je dit najaar de roofvogeltrek wat meer in detail volgen, dan zijn volgende websites zeer interessant. www.trektellen.nl geeft ook een overzicht van wat er elke dag over Vlaamse trektelposten vliegt. www.skof.se/fbo/fbo.htm geeft dagdagelijks de overvliegende aantallen in Falsterbo. En www.zwvlkoepel.be/vwg/ geeft een voorspelling voor de roofvogeltrek van de komende dagen.

Europa. Het zijn voornamelijk de buizerds uit noordelijke gebieden die naar het zuiden trekken. Hun trekgedrag vertoont het zogenaamde haasje-over patroon. De vogels die het noordelijkst broeden, vliegen het verst. De buizerds uit het noorden van Zweden en Noorwegen vliegen tot diep in Frankrijk. Terwijl de Deense buizerds nog maar tot in het noorden van Frankrijk, België, Nederland en Noord-Duitsland vliegen. Het zwaartepunt van de buizerd trek valt in oktober, dan worden ook de grootste aantallen gezien.

Roofvogels vliegen het liefst over het land, omdat zij dan gebruik kunnen maken van opstijgende warme lucht of thermiek om verder te zweven en zo weinig mogelijk energie te verbruiken. Hierdoor verloopt de trek van Scandinavië naar Denemarken zeer geconcentreerd. Buizerds en andere roofvogels steken de zee over waar ze het smalst is, bij Falsterbo. Hier staken vorig jaar tijdens het najaar 19.000 buizerds over. In totaal vliegen er tussen augustus en oktober 170 vogelsoorten en 2 miljoen exemplaren over. Een fractie daarvan vliegt over de Vlaamse telposten.

De buizerd is een van die roofvogels die niet doortrekt tot Afrika. Foto: Wouter Vanwesenbeeck.

De 'marathon-vliegers'

Er zijn ook een aantal roofvogels die gigantische afstanden vliegen en daarbij de grenzen van de continenten overschrijden. Het gaat hier om de visarend, de boomvalk en de wespendif. Deze vogels beginnen veel vroeger dan de buizerd aan hun grote reis. Meestal zijn ze in september-oktober al over de Middellandse Zee. Deze roofvogels beginnen vroeger te trekken omdat ze door de grote afstand die ze moeten afleggen veel meer onder tijdsdruk staan.

De wespendif vliegt tot ver voorbij de Sahara en overwintert voornamelijk in Centraal en West-Afrika. Maar ook zuidelijker tot in Zuid-Afrika en tot op Madagascar kunnen ze waargenomen worden. Het is moeilijk voor te stellen. De vogel die hier in juli broedt op de Kalmthoutse Heide, zit in januari in een regenwoud in Afrika. Net zoals de buizerd vliegt de wespendif niet graag over het open water en kiest daarom voor de kortste afstand over de zee, en dat is via Gibraltar in Spanje. Ook

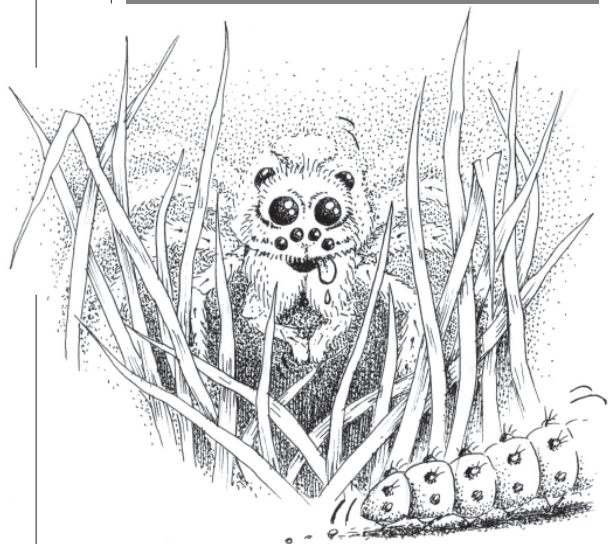
in het Oostelijk bekken van de Middellandse Zee is er een favoriete oversteekplaats: de Bosporus in Turkije.

De boomvalk en de visarend vliegen niet echt volgens een bepaalde route, het zijn behendige vliegers en hebben dus niet zoveel last om een grote wateroppervlakte over te steken.

Helaas is de oversteek niet altijd even veilig. Vooral op Malta, maar ook in andere zuiderse landen, worden trek- en roofvogels nog ongenadig en in zeer grote aantallen neergeschoten.

En de terugreis dan?

Uiteraard keren al deze roofvogels in het voorjaar ook weer terug naar hun broedgebieden. Dat gebeurt echter veel minder zichtbaar dan tijdens de najaarstrek, behalve dan op de zeeoversteekplaatsen. In het voorjaar vliegen roofvogels veel minder geconcentreerd en over een veel langere periode weer terug naar hun broedbiotoop.

Leven aan een draad

Tekst: Mart Pauwels

Tekeningen: Pascale Vantieghem

Snor, onze bosmuis, ziet overal spinnenwebben! Duidelijk zichtbaar gemaakt door de fijne dauwdruppeltjes in de ochtend. Als vangnetten hangen ze tussen planten en grashelmen. Soms zit de spin er middenin, wachtend op een prooi...

Op jacht

Spinnen eten vooral insecten. Maar niet alle spinnen maken een web om ze te vangen. Er zijn ook spinnen die achter hun prooi jagen. Springspinnen verschuilen zich tussen boomchors en onder stenen of tussen planten. Ze hebben een kleur die niet opvalt in hun omgeving. Ze besluipen hun prooi, springen er bovenop en doden hem met hun gifklauwen.

Geen insect

Spinnen zijn geen insecten. Het lijf van een spin bestaat uit twee delen: het kopborststuk en het achterlijf. Aan het kopborststuk zitten acht poten. Insecten hebben een driedelig lijf en zes poten. Spinnen hebben nooit vleugels, de meeste volwassen insecten wel. Spinnen hebben geen voelsprietten maar wel kleine 'tasters'. Spinnen hebben ook meestal acht ogen in hun kop.

ze meestal 's nachts. Spinnen die webben maken hebben aan hun achterlijf 'spintepels'. Dat zijn een soort knobbeltjes met heel kleine buisjes. Daardoor perst de spin spinvocht naar buiten. In de buitenlucht droogt het onmiddellijk op tot een zijdeachtige draad.

Gespartel

Webben zijn voor spinnen zeer handige werktuigen. Ze hoeven maar af te wachten tot er iets invliegt. Een spin ziet slecht,

Wielwebben

Spinnen zijn er bijna het hele jaar door, maar het meest in de herfst. Sommige spinnen weven een groot web in de vorm van een wiel met spaken. Dat doen

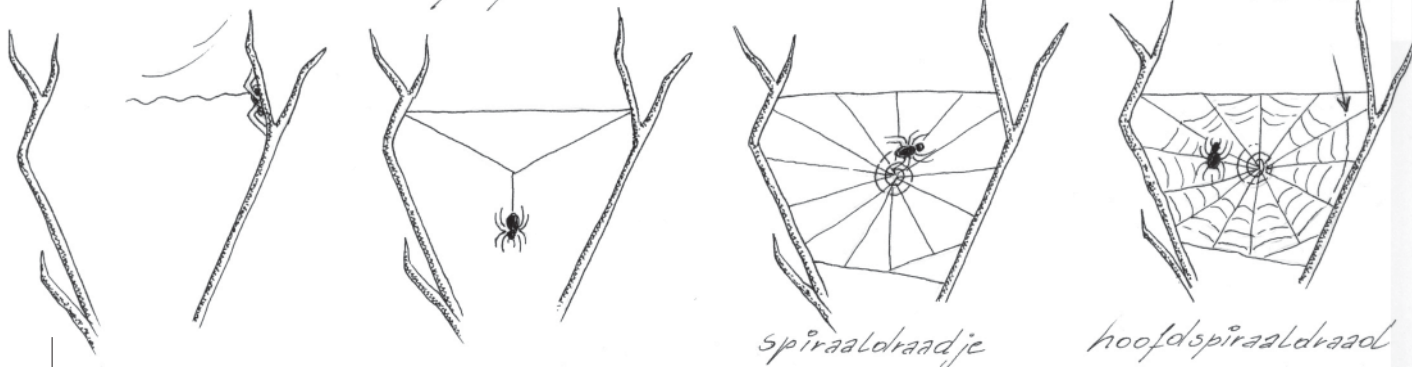
maar ze voelt direct elke trilling van het web door de 'signaaldraad'. Deze loopt vanuit het midden van het web naar haar schuilplaats. Door het gespartel van de gevangen insecten wordt het web beschadigd. Daarom

raamdraad

hoofdspaakdraden

CENTRAAL

VAN BUITEN
NAAR BINNEN

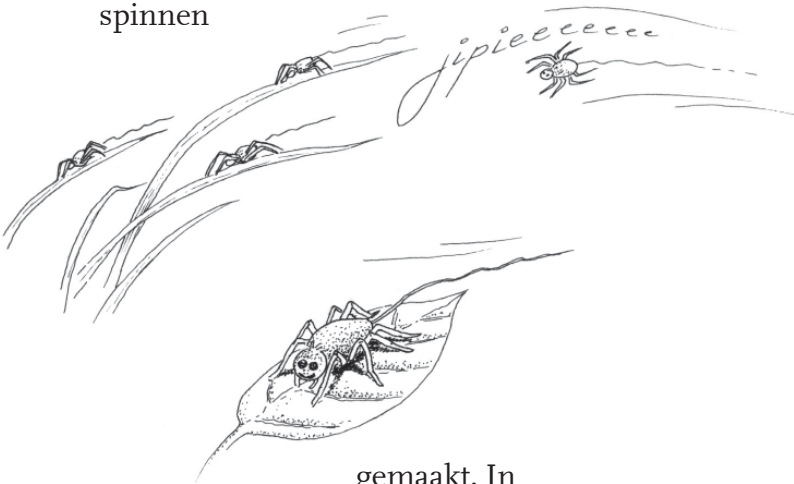
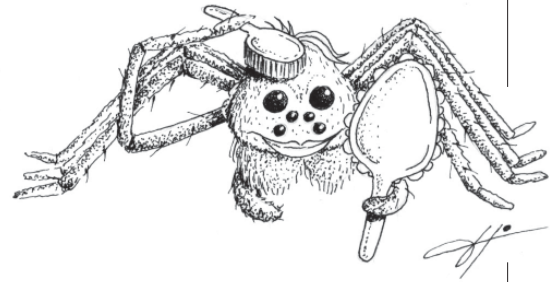

moet een spin elke dag haar web herstellen of een nieuw weven.

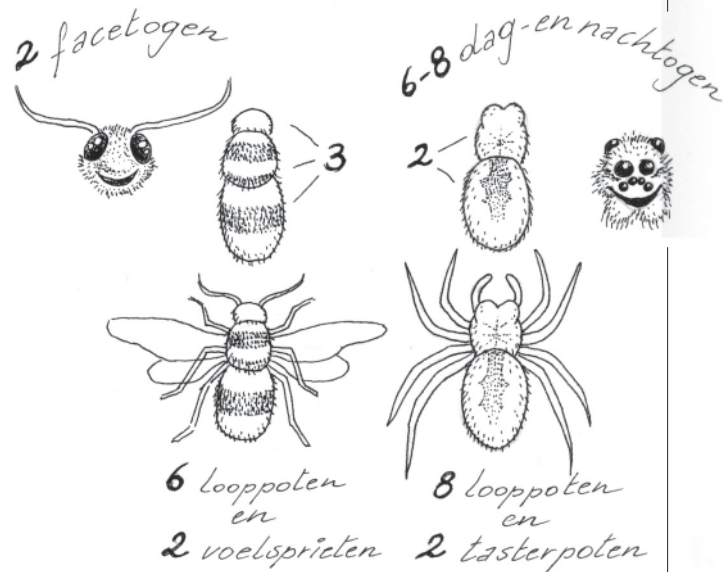
Herfstdraden

Webben zijn niet hetzelfde als herfstdraden, al worden die ook door spinnen

verlammen. Dat klopt allemaal wel een beetje, maar de spinnen die bij ons voorkomen zijn voor de mens totaal ongevaarlijk. Alleen vliegen en muggen staan op hun menu!

gemaakt. In de herfst zie je jonge spinnetjes door de lucht zweven aan een lange draad. Als je door het bos wandelt, heb je vast wel eens zo'n draad in je gezicht gekregen. Soms zit de lucht er

vol van. Wanneer het heel hard waait, kan de wind de spinnen ver weg dragen. Op deze manier reizen ze over de hele wereld.

Spinnen... wat eng!

De meeste mensen vinden spinnen akelige dieren. Hoe komt dat? Misschien omdat heel veel spinnensoorten graag in onze woningen overwinteren en ze ons doen schrikken. Of misschien omdat over spinnen zoveel verhalen verteld worden, van bijtende en giftige spinnen die hun prooi

Ontdek spinnen in de Inslag

Beginnt het bij jou te kriebelen om die spinnen eens van dichtbij te zien? Kom dan mee op spinnentocht in de Inslag. Op **zondag 8 oktober van 9 u tot 11 u** gaan we op zoek naar allerlei soorten spinnen maar ook andere 'wriemelbeestjes' nemen we onder de loep.

Trefpunt: Ingang van het natuurgebied de Inslag aan de Kerkedreef in Brasschaat.

Meenemen: Potjes, determineerkaarten, vergrootglas, stevige schoenen.

Info: Kris Weemaes, tel. 03-272.28.13

Bijzondere vlinderwaarnemingen in Noord-Antwerpse regio

Een aantal bijzondere vlindersoorten hebben van de zeer warme julimaand duidelijk geprofiteerd. De laatste weken liepen bij Natuurpunt veel waarnemingen binnen van vlinders die we normaal gezien niet of maar heel zelden tegenkomen in Vlaanderen. Zo werden er op het Groot Schietveld een rouwmantel en zelfs een koningspage gezien! In het Wijtschot fladderde de kleine parelmoervlinder rond. En in de Bospolder werden 3 bruine blauwtjes gezien. Eind juli kregen we nog een melding van een kolibrivlinder in een tuin binnen. Bijzondere waarnemingen kan je altijd melden in het natuurforum op onze natuur.website.

Succesvol orchideeënjaar in Ekers Moeras

Het gewijzigde hooilandbeheer in het Ekers Moeras levert ieder jaar betere resultaten op. Dit jaar kleuren duizenden orchideeën het hooiland in het noorden van het Ekers Moeras. De vleeskleurige orchis is ook hier, net zoals in de Oude Landen, de algemeenste soort. Ook rietorchis, bosorchis en gevlekte rietorchis doen het goed. Ekers Moeras en Oude Landen vormen voor de vleeskleurige orchis de belangrijkste groeiplaats in het binnenland van West-Europa!

Decathlon Antwerpen sponsort natuur in Bospolder

Een drietal maanden geleden startte Decathlon Antwerpen met een actie om de afvalberg te verkleinen door de verkoop van duurzame tassen. De opbrengst van deze actie is bestemd voor 6 projecten, waaronder de ondersteuning van het beheer in het nabijgelegen natuurgebied Bospolder. En met succes! Op drie maanden tijd leverde de actie voor Natuurpunt al 1.400 euro op! Met een welgemeende dank aan de directie en medewerkers van Decathlon én aan de klanten voor het gebruik van de duurzame tassen.

Antwerpse haven: minstens 60% botulisme slachtoffers gered

Eind juli kregen we van medewerkers van het Havenbedrijf Antwerpen melding van vele dode en stervende vogels op de loswal aan de Zandvlietluis. Vanwege de hoge temperaturen en de aanhoudende droogte kon dit maar 1 ding betekenen: botulisme. Een plaatsbezoek nog diezelfde dag bevestigde onze vermoedens. Mede dankzij de inzet van de medewerkers van het Havenbedrijf aan de loswallen werden over een periode van ongeveer 3 weken verschillende stervende vogels naar het vogelopvangcentrum in Brasschaat gebracht. Dankzij de goede zorgen van Marcel Peeters en zijn medewerkers werd minstens 60% van deze dieren van de dood gered. Zo konden bijvoorbeeld visdiefjes, bergeenden en een kluut gezond en wel terug worden vrijgelaten. Een gedetailleerd verslag zal worden opgemaakt.

Twee nieuwe libellensoorten in Bospolder

De libellenlijst van de Bospolder is opnieuw wat uitgebreider dankzij de natuurinrichtingswerken die 5 jaar geleden werden uitgevoerd. Dit jaar doken de watersnuffel en de kleine roodoogjuffer op als nieuwe soorten. Beide soorten houden van open, zonbeschenen waterplantenvegetaties. Op het 'grote wiel' in de Bospolder is de populatie van de zwervende pantserjuffer opnieuw aanwezig. Deze zeldzame soort was tot voor kort in Vlaanderen enkel als zwerver uit Zuid-Europa bekend. Door de klimaatsopwarming heeft de zwervende pantserjuffer zich inmiddels gevestigd in Vlaanderen. Ook in de Bospolder plant de soort zich nu volop voort.

1ste slechtvalkjong bij SAMGA

Momenteel bevinden zich in en om de Antwerpse haven 9 nestkasten voor slechtvalken. Op woensdag 1 oktober 2003 werd na overleg tussen het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, Fonds voor Instandhouding van de Roofvogels en Natuurpunt Antwerpen Noord bij SAMGA (een bedrijf gespecialiseerd in opslag en behandeling van granen) ook een nestkast (nummer 9) geïnstalleerd. De slechtvalk doet het zeer goed in de Antwerpse haven. Alle nestkasten die tot hiertoe werden geplaatst, werden het volgende jaar bezet door een slechtvalk. Bij SAMGA was het echter wachten tot dit jaar voor een koppel broedende slechtvalken: het trotste paar bracht 1 slechtvalkjong groot. Bij inspectie bleek het diertje goed gevoed te worden en goed te groeien en weldra kon het jong dan ook uitvliegen.

Laatste binnengronden in Ekeren bedreigd door vriendjespolitiek

In 1993 werd het Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) 'Hagelkruis en omgeving' goedgekeurd om het oude centrum van Ekeren leefbaar te maken en verkaveling van de binnengronden tegen te gaan. Het stadsbestuur wil – nadat vorig jaar 110 bezwaarschriften door de omwonenden en Natuurpunt werden ingediend – het BPA opnieuw wijzigen zodat de gronden van de voormalige Arfin-bank aan de Steenstraat verkaveld kunnen worden. Het openbaar onderzoek voor de nieuwe wijziging van dit BPA liep van 15 juli tot 27 augustus 2006. Natuurpunt is niet akkoord met deze wijziging van het BPA, hoofdzakelijk ingegeven door

vriendjespolitiek, omdat die de leefbaarheid van de wijk in het gedrang brengt en ernstige risico's voor wateroverlast voor de omwonenden betekent. Daarom organiseerden we begin augustus een infovergadering om de omwonenden correcte informatie te geven en hen op te roepen om zoveel mogelijk bezwaarschriften binnen te brengen. Met succes, op donderdag 24 augustus, de voorlaatste dag van het openbaar onderzoek, trok een delegatie naar het stadhuis en werd een pakket van 270 bezwaarschriften aan de schepen bevoegd voor ruimtelijke ordening, Ludo Van Campenhout overhandigd.

Nieuwe bedrijven op plaats verbrandingsoven in Ettenhovenpolder?

Deze zomer werd opnieuw (voor de 3de keer nu al) een stedenbouwkundige aanvraag ingediend om op de plaats van de oude verbrandingsoven, midden in de Ettenhovenpolder, een nieuwe grote bedrijfshal op te richten. De hal zou opgedeeld worden in verschillende kleine bedrijfsruimten die aan afzonderlijke KMO's zou verhuurd worden. Het ruimtelijk structuurplan van Stabroek voorziet echter dat deze zone met een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (rup) zou herbestemd worden naar een

open-ruimte functie (zoals groengebied of agrarisch gebied). Omdat het gemeentebestuur meer dan 2 jaar na de goedkeuring van haar structuurplan nog altijd geen opdracht heeft gegeven dat rup op te maken, willen de eigenaars de gemeente voor zijn en alsnog een nieuwe vergunning verkrijgen. Natuurpunt heeft, net zoals de milieuraad van Stabroek en het polderbestuur, bezwaar ingediend tegen deze vergunning en heeft het college gevraagd niet langer te wachten om het rup op te stellen.

Ledenaantal naar nieuw record!

Het ledenaantal van Natuurpunt Antwerpen Noord zit duidelijk in de lift. Momenteel tellen we ongeveer 3.400 leden! Daarmee evenaren we nu al het ledenaantal van 31 december 2005. Ieder gezin dat vanaf nu lid wordt van Natuurpunt in onze regio betekent een netto-groei voor Natuurpunt Antwerpen Noord. Geen overbodige luxe, met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht heeft de natuur nood aan een sterke stem die wij haar kunnen bieden. Meteen een warme oproep aan iedereen om nog een vriend(in), kennis of familie lid te maken van onze vereniging. We zijn op weg naar 4.000 leden-gezinnen, de natuur is het waard!

Bijzondere gast in natuur.tuin

Begin juni werd de reseda maskerbij (*Hylacus signatus*) in de tuin van ons natuur.huis in Ekeren waargenomen. Deze wilde bij van ongeveer 7 mm lengte heeft een lichtgele tekening op de kop, vandaar de naam. De bij is zeer gespecialiseerd en zeldzaam in Vlaanderen. Niet zo verwonderlijk, zij haalt haar stuifmeel en nectar uitsluitend uit resedabloemen. Ook in een kleine, natuurlijke tuin valt er heel wat te ontdekken!

Info

Voor meer informatie over de onderwerpen in deze rubriek kan je steeds contact opnemen met het Natuur.huis, Steenstraat 25, 2180 Ekeren, tel. 03-541.58.25, e-mail: antwerpennoord@natuurpunt.be of op de Natuur.website: www.antwerpennoord.be.

Plannen voor water schieten langzaam op

Johan Vandewalle

Wateroverlast. In onze streek zijn we in augustus voorlopig gespaard gebleven

van nieuwe overstromingen, maar andere delen van Vlaanderen hadden weer problemen. Ruim drie jaar na de goedkeuring van het Decreet Integraal Waterbeleid komt er langzaam maar zeker schot in de zaak. We overlopen hier de stand van zaken in de diverse planinstrumenten van het integraal waterbeleid.

In augustus was het weer prijs. Gelukkig niet in onze regio. Foto: Guid Coolens, september 1998.

Structuren

Om de waterbeleidsplannen te kunnen goedkeuren moeten tal van nieuwe besturen opgericht worden. Op Vlaams niveau werd al in maart 2004 de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (afgekort CIW) opgericht. Die bestaat uit vertegenwoordigers van de Vlaamse administraties, de provincies, gemeenten, polders en wateringen en de drinkwatersector.

Vlaanderen is opgedeeld in 11 bekkens (waarvan er twee binnen ons werkingsgebied vallen: Benedenschelde en Maas). Binnen elk bekken moet een Bekkenbestuur opgericht worden. Dat zal in september gebeuren. Elk Bekkenbestuur wordt voorgezeten door een provinciegouverneur en bestaat uit vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse ministers, één gedeputeerde per provincie en één bestuurlijke mandataris (meestal zal dit een schepen zijn van één van de gemeenten in dat deelbekken) per deelbekken.

Op het laagste niveau worden de structuren gebundeld. Een paar deelbekkens krijgen een gezamenlijk bestuur: het Waterschap. Zo worden de deelbekkens "Boven

Schijn", "Beneden Schijn" en "Schelde Haven" gegroepeerd in het Waterschap "Het Schijn" en worden de deelbekkens "Kleine Aa", "Weerijs", "Mark" en "Aa/Leyloop" gegroepeerd in het Waterschap "Mark en Weerijs". Deze Waterschappen werden in april-mei 2006 opgericht.

Het spreekt voor zich dat die structuren begin volgend jaar deels met andere mensen zullen bevolkt worden omdat een belangrijk deel ervan op het niveau van deelbekken en bekkens bestaat uit schepenen en gedeputeerden. Na de verkiezingen van 8 oktober zullen vanaf januari een aantal andere verkozenen zetelen in de provinciale deputaties en schepencolleges.

Deelbekkenbeheerplannen

De Deelbekkenbeheerplannen zijn op dit moment bijna klaar. Ze werden de laatste maanden door de Waterschappen in voorontwerp vastgesteld en voor advies aan de provinciale en gemeentelijke milieueraden overgemaakt. In die milieueraden heeft Natuurpunt actief meegewerkt om de plannen grondig te toetsen en waar nodig bij te sturen. Na de verwerking van al deze adviezen zullen de Water-

schappen de Deelbekkenbeheerplannen overmaken aan de Bekkenbesturen. Het Decreet Integraal Waterbeleid voorziet immers dat de Deelbekkenbeheerplannen deel uitmaken van de Bekkenbeheerplannen en gezamenlijk in openbaar onderzoek moeten gaan.

Bekkenbeheerplannen

De Bekkenbeheerplannen zijn al jaren in voorbereiding. Omdat de de Bekkenbesturen nog niet opgericht waren maar men toch geen tijd wilde verliezen werden deze plannen voorbereid door informele ambtelijke werkgroepen. De coördinatie tussen de 11 verschillende Bekkenbeheerplannen gebeurde door de CIW. Op de laatste vergadering van de CIW (6 juli jl.) werden de voorontwerpen van de 11 Bekkenbeheerplannen aanvaard. Ze worden nu overgemaakt aan de Bekkenbesturen zodat die een stevige basis hebben om op korte tijd elk hun Ontwerp Bekkenbeheerplan inclusief de Deelbekkenbeheerplannen vast te stellen. Normaal zullen die tegen eind oktober vastgesteld worden. Het openbaar onderzoek over de Bekkenbeheerplannen start op 22 november 2006 en loopt over 90 dagen tot en met

20 februari 2007. Er wordt ook voorzien dat er per bekken een informatievergadering en een infomarkt wordt georganiseerd. Waar en wanneer die zullen plaatsvinden is nu nog niet bekend maar vermoedelijk zal dat in januari 2007 zijn. In het volgende nummer van Natuur.ruimte kunnen we hopelijk al iets meer zeggen over de inhoud van al deze plannen.

Zoneringsplannen

Waterzuivering is al langer een probleem in het druk bevolkte Vlaanderen met veel verspreide bebouwing. In de stadscentra en hoofddorpen is dat niet echt een probleem. Daar kan het afvalwater met behulp van rioleringen opgevangen worden en afgevoerd worden naar zuiveringsstations. In kleinere gehuchten kan het afvalwater ook gezamenlijk opgevangen worden en lokaal gezuiverd worden in een kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (al dan niet met behulp van rietvelden). Voor verspreide bebouwing of lint bebouwing wegen de kosten voor de aanleg van de rioleringen niet op tegen de milieubaten. Reeds lang bestond een systeem van zuiveringszones. Zone A omvatte 50 m rondom werkende openbare afvalwaterzuiveringsinstallaties en het daarmee verbonden stelsel van openbare rioleringen. Zone B omvatte alle 50 m rondom het stelsel van openbare riolering waarop de aansluiting van een werkende openbare afvalwaterzuiveringsinstallatie is gepland op basis van het investeringsprogramma. Zone C omvatte de rest van Vlaanderen. De milieuwetgeving verplicht iedereen om zijn huishoudelijk afvalwater aan te sluiten op de riolering in zone A en B en verplicht iedereen om een Individuele Afvalwaterbehandelings Installatie (een zogenaamde IBA) aan te leggen vooraleer te mogen lozen in grachten of beken.

Tot daar geen vuiltje aan de lucht (of beter in het water). Het probleem was echter dat de zuiveringszones nooit afgebakend zijn op kaart. Voor zuiveringszones A leverde dat geen probleem op. De gemeenten weten immers altijd welke rioleringen aangesloten zijn op zuiveringsinstallaties en welke ongezuiverd lozen in waterlopen. Voor zuiveringszone B en C was er wel een probleem. Vermits elk jaar in het investeringsprogramma van het Vlaams gewest nieuwe budgetten voorzien worden is het altijd mogelijk dat wie vandaag een bouwvergunning aanvraagt en verplicht wordt een IBA te plaatsen, nu veel kosten doet die een paar jaar later overbodig zijn omdat er een riolering in de straat wordt aangelegd of omdat de bestaande riolering wordt aangesloten op een zuiveringsinstallatie. Veel gemeentebesturen legden daarom nooit de verplichting op om IBA's aan te leggen wat dan weer zorgde voor bijkomende lozingen van ongezuiverd afvalwater.

Daar komt nu verandering in. Nu wordt de laatste hand gelegd aan Zoneringsplannen waarin de zuiveringszones worden afgebakend. Die kaarten maken een onderscheid tussen 4 typen gebieden. het "centrale gebied", het "collectief geoptimaliseerde buitengebied", het "collectief te optimaliseren buitengebied" en het "individueel te optimaliseren buitengebied".

Het "centrale gebied" omvat de kernen van dorpen en de stedelijke agglomeraties. Binnen die zone wordt alle afvalwater collectief opgevangen en via de rioleringen naar de zuiveringsinstallaties gevoerd. Het "collectief geoptimaliseerde buitengebied" omvat het gerealiseerde deel van het buitengebied waar gekozen is voor collectieve inzameling en

zuivering. Het gaat met andere woorden om die delen van de bestaande zone A buiten de dorpskernen. Het "collectief te optimaliseren buitengebied" is het deel van het buitengebied waar gekozen is voor collectieve inzameling en zuivering dat nog gerealiseerd moe worden. Het gaat dus in de meeste gevallen om de zuiveringszone B en een (beperkt) deel van de zuiveringszone C. Het "individueel te optimaliseren buitengebied" is het deel van het buitengebied waar gekozen is voor individuele afvalwaterzuivering.

Nieuw aan deze methode is dat deze zones nu voor middellange termijn (6 jaar) worden vastgelegd. De plannen worden ook aan een hele inspraakprocedure onderworpen. Vanaf september worden de eerste versies van de plannen overgemaakt aan de gemeentebesturen. Die moeten advies vragen aan de gemeentelijke milieuraad. De vertegenwoordigers van Natuurpunt zullen daar nakijken of er geen verkeerde keuzes gemaakt worden. Het gemeentebestuur kan dan aan het Vlaams gewest voorstellen de plannen aan te passen (op basis van het advies van de milieuraad of op basis van de eigen investeringsplannen voor rioleringen). De plannen worden dan aangepast door het Vlaams gewest en worden vervolgens teruggestuurd naar het gemeentebestuur dat een openbaar onderzoek moet organiseren gedurende 60 dagen. Er is een uitgebreide timing voorzien. Niet alle plannen zullen gelijktijdig komen. Het is dus mogelijk dat het eerste openbaar onderzoek vanaf februari 2007 start maar voor de laatste gemeenten zal het pas in augustus 2007 starten. Welke gemeente eerst aan bod komt is nu nog niet geweten. Vanaf dan is het voor altijd duidelijk wie moet aansluiten op de riolering en wie zelf moet instaan voor een IBA.

Het Rood en het Mastenbos hebben heel wat te bieden

Het Rood en het Mastenbos zijn twee prachtige bosgebieden in Kapellen. Het eerste gebied wordt beheerd door Natuurpunt, het tweede door het Agentschap voor Natuur en Bos. Beide bosgebieden bieden een grote variatie aan planten- en dierenleven. Veel mossen, paddenstoelen en vogels bijvoorbeeld. Maar ook paddenstoelen, zeker in de herfst! Daarom organiseren we twee herfstwandelingen. Zo kan je het beste kennis maken met deze bosgebieden. Je bent van harte welkom

- op zaterdag 28 oktober in Het Rood. trefpunt om 14.30 u op de hoek Biartlei-Streepstraat te Kapellen. Einde voorzien rond 17 u. Bij regenachtig weer zijn laarzen aangeraden.
- op zondag 19 november in het Mastenbos. Trefpunt om 10 u aan de ingang van het Mastenbos in de Oude Galgenstraat in Kapellen. Einde voorzien rond 12 u.

Herfst in de Bospolder

Sinds het natuurinrichtingsproject in de Bospolder beëindigd is, laat de natuur er zich van haar mooiste kant zien. Een ontdekking meer dan waard! Daarom organiseren we geregeld speciale natuurwandelingen. Je kan met ons mee de herfst in de Bospolder beleven op zaterdag 14 oktober. Trefpunt om 14.30 u aan de voetgangersbrug over de A12 (havenweg) in Ekeren Schoonbroek, aan het einde van de Vierkerkenstraat. Einde voorzien rond 17 u. Bij slecht weer zijn laarzen gewenst.

Tweede Natuur- en Milieuquiz in Brasschaat

De editie 2005 was volgens alle deelnemers een succes, dus willen we er dit jaar zeker een vervolg aan breien. Daarom nodigen we alle liefhebbers van quizzen en/of van natuur (in de ruime zin van het woord) uit op de tweede editie van onze Natuur- en Milieuquiz op vrijdag 6 oktober 2006. Quizmaster is weer Alex Van Giel. Een encyclopedische kennis is zeker niet vereist, een creatieve geest en snel reactievermogen zijn zeker zo belangrijk!

De deelnameprijs is € 15 per ploeg van max. 6 personen. De opbrengst van deze avond geeft Natuurpunt meer financiële ruimte om verder te ijveren voor meer en betere natuur in Brasschaat. De quiz gaat door op vrijdag 6 oktober om 20 u in zaal Prins Albert, Kapelsesteenweg 617 in Ekeren. Inschrijven kan je via ons Natuur.huis, tel. 03-541.58.25 en door overschrijving van € 15 op rekening 700-0161934-85 van Natuurpunt Brasschaat met vermelding van "quiz" en jouw ploegnaam.

Cursus: begrazing in de natuur

In heel wat natuurgebieden zet Natuurpunt grote grazers in als hulp bij het natuurbeheer. Denken we maar aan de Oude Landen, Bospolder, Het Rood of de Scheldeschorren. Dat doen we niet uit gemakzucht, maar wel omdat begrazing een cruciaal onderdeel vormt van de natuur in Vlaanderen. Misschien heb je je al wel eens afgevraagd waarom Natuurpunt met Schotse Galloways werkt. Of wil je meer te weten komen over begrazing en de invloed ervan op onze natuur. Of zou je graag meer te weten komen over alle grazers die Natuurpunt inzet en hen beter leren kennen.

Dan ben je van harte welkom op onze speciale cursus over begrazing! Die bestaat uit twee theorielessen, gevolgd door een praktijk over hoe omgaan en werken met grote grazers. De cursus (theorie) gaat door op woensdagen 4 en 11 oktober, trefpunt om 19.30 u in het Natuur.huis in Ekeren, einde voorzien rond 22 u. De praktijkdag gaat door op zaterdag 21 oktober. Uur en plaats van afspraak worden tijdens de eerste avond meegedeeld. Inschrijven kan je door storting van € 10 op de rekening van Natuurpunt Antwerpen Noord, 220-0340573-42, met vermelding van je naam en 'cursus begrazing'. Een aanrader!

Cursus Kringloop in het bos

Paddenstoelen blijven vele mensen interesseren en het najaar is echt de periode om deze aan te treffen. Daarom organiseren we een cursus met als onderwerp "Kringloop in het bos". De theorielessen vinden plaats op vrijdagavonden 22 en 29 september in het Natuur.huis van 19.30 u tot 22 u. De

praktijklessen gaan door op zaterdag 23 september en vrijdag 29 september, telkens van 13.30 u tot 16.30 u. Plaats van afspraak is de parking van Het Ravenhof. We vragen een bijdrage van € 5 voor leden van Natuurpunt en € 15 voor niet leden. Inschrijven kan op het Natuur.huis 03-541.58.25 of antwerpennoord@natuurpunt.be.

Vergeet je lidkaart niet!

Als lid van Natuurpunt word je extra verwend. Niet-leden van onze vereniging betalen € 1,00 per persoon voor deelname aan de natuurwandelingen in één van onze natuurgebieden. Niet voor jou, want Natuurpunt-leden mogen gratis deelnemen aan al onze activiteiten (tenzij anders vermeld). Je hoeft alleen je lidkaart van Natuurpunt mee te brengen!

Europese Vogelkijkdagen op het Groot-Buitenschoor

Ieder najaar trekken honderdduizenden vogels door onze regio weg naar geschikte overwinteringsgebieden. Het hoogtepunt van de trek vindt plaats in september en oktober. Dan verblijven ook zeer veel vogels in het natuurgebied 'Het Groot-Buitenschoor' waar ze een geschikt overwinterings- of doortrekgebied vinden. Op zondag 1 oktober kan je er tijdens de vogelkijkdagen zelf komen kijken en je overtuigen van de grote diversiteit onder de (water)vogels. Je kan er ook verrekijkers of telescopen uittesten of er een determinatiegids aanschaffen. Trefpunt om 13 u op de parking van het centrum in Lillo.

Vleermuizencursus

Voor wie meer over de verschillende soorten vleermuizen te weten wil komen, organiseert Natuurpunt Antwerpen Noord een Vleermuizencursus op woensdagavonden 15 en 22 november. De cursus wordt gegeven in het Natuur.huis telkens van 20 tot 22 u. Inschrijven kan op het Natuur.huis, deze cursus is gratis voor leden van Natuurpunt.

Gezocht: m/v met hart voor natuur

Ook in het najaar steken tientallen vrijwilligers van Natuurpunt de handen uit de mouwen in onze natuurgebieden om bedreigde natuur en kwetsbare planten en dieren te beschermen door een uitgekiend natuurbeheer. Een goede gelegenheid om de natuur te helpen én om onze vereniging beter te leren kennen. Bovendien is werken in de natuur nog gezond ook. In volgende natuurgebieden kan deze herfst aan de slag:

- Oude Landen: zaterdag 23 september. Trefpunt vanaf 9.30 u aan de loods op het einde van de Donkweg in Ekeren, kom je later dan wijzen pijlen je naar de werkplek.

- Het Rood: zaterdag 30 september, 14 en 28 oktober en 11 november, Trefpunt vanaf 9.30 u aan de ingang van Het Rood ter hoogte van de centrale beukendreef in de Streepstraat in Kapellen.
- De Inslag: zaterdag 30 september. Trefpunt van 10 u in de Kerkedreef in Brasschaat, aan de ingang van De Inslag ter hoogte van de ingang van Kinderboerderij Mikerf.
- Het Wijtschot: zaterdag 7 oktober. Trefpunt vanaf 9.30 u op de parking aan de Vier Notelaers, Wijtschotbaan in Schoten.

Herfstwandelingen in Schoten: een aanrader

Ontspannen genieten van de natuur in de herfst. Dat kan zonder twijfel in Schoten. Natuurpunt organiseert er twee natuurwandelingen in haar natuurgebieden 't Asbroek en Het Wijtschot. Een aanrader!

- zondag 1 oktober: herfstwandeling in 't Asbroek. Trefpunt om 10 u aan de ingang van het natuurgebied in

de Asbroeklaan te Schoten. Einde voorzien rond 12 u. Laarzen of stevig schoeisel gewenst.

- zondag 8 oktober: herfstwandeling in het Wijtschot. Trefpunt om 10 u op de parking aan de Vier Notelaers, Wijtschotbaan te Schoten. Einde voorzien rond 12 u.

't Bijzondere van het zoute water

Een andere aanrader in de herfst is een bezoekje te brengen aan Lillo-fort en onze Scheldeschorren. Iedere eerste zondag van de maand organiseren we een ontdekkingstocht door de laatste brakwaterschorren in Vlaanderen: het Galgeschoor en Groot Buitenschoor. Trefpunt op 1 oktober om 13 u en op 5 november en 3 december, telkens om 9.30 u op de parking in het centrum van Lillo-fort. Einde voorzien rond 12 u, laarzen en

kledij die tegen modder kan noodzakelijk.

Meer info

Voor meer informatie over de activiteiten op deze en de volgende pagina's kan je steeds terecht in het Natuur.huis, Steenstraat 25 te Ekeren, tel. 03-541.58.25, per mail: antwerpennoord@natuurpunt.be of voor dagelijkse updates op onze natuur.site: www.natuurpunt.be/antwerpennoord

Zondag 17 september: Vogels observeren in de omgeving van het Veerse Meer

Met Jan Rietjens en Luc Audiens brengen we een bezoek aan de regio met een enorme vogelrijkdom.

Trefpunt: we komen samen aan de Hoek Driehoek en Ertbrandtstraat om 9 u. (einde om 17 u) Picknick niet vergeten. Meerijprijs 0,05 €/km, af te rekenen met de chauffeur.

Zaterdag 14 oktober 2006: Paddestoelen excursie naar Het Muizenbos in Ranst

Oktober is de paddestoelenmaand bij uitstek. Naar het succes van vorig jaar bezoeken we ook dit jaar weer deze plaats onder leiding van Joke de Sutter en Jean Wertz.

Trefpunt: we komen samen aan de kerk van Ranst om 14 u. (einde om 16 u). Neem een veldgids, stevig schoeisel en een loupe mee. Gelieve je deelname op voorhand te melden bij Roger Huysmans.

Werking De Kuifleeuwerik

Zondag 29 oktober 2006: Uitstap naar Lier-Anderstad

Samen met Roger Huysmans brengen we een bezoek aan dit gebied. Oktober is een goede maand om allerlei trekvogels te observeren.

Trefpunt: we komen samen aan de Carrefour op de ring van Lier om 14 u (einde om 16 u)

Zaterdag 2 december 2006: Uitstap naar Korendijkse Slikken en het Land van Strijen

Deze plaats is vooral bekend voor de overwinterende dwergganzen. Samen met Louis Van Hooydonck en Jan Rietjens gaan we zoek naar deze soort en nog vele andere wintergasten die op dit ogenblik aanwezig zijn.

Trefpunt: we verzamelen aan hoek Driehoek en Ertbrandtstraat om 8.30 u (einde om 16.30 u). Meerijprijs 0,05 €/km, af te rekenen met de chauffeur.

Zondag 10 december 2006: Vogelexcursie naar Damme, Moerkerke en de Uitkerkse Polder.

Luc Audiens en Jan Rietjens maken ons deze dag wegwijs in de kustpolders. Deze polders zijn bekend om de grote concentraties overwinterende ganzen. De kleine rietgans is hier dan in zeer grote aantallen aanwezig. Een aanrader voor iedereen die de verschillende ganzensoorten wat beter wil leren kennen.

Trefpunt: we komen samen om 8 u (einde voorzien om 16.30 u) aan de Noorse kerk, Grote Tunnelplaats in Antwerpen. Breng zeker je picknick, warme kledij, verrekijker en/of telescoop mee. Meerijprijs 0,05 €/km af te rekenen met de chauffeur.

Meer info

Voor alle activiteiten van werking 'De Kuifleeuwerik' kan je terecht bij Roger Huysmans tel. 03-324.88.05 of 0485-92.58.53.

Wilde floralien, een plantenbeurs die je niet mag missen

Noteer 7 oktober zeker in je agenda. De dag nadien moeten we met z'n allen gaan stemmen voor de gemeente-, districts- en provincieraadsverkiezingen. Op zaterdag 7 oktober organiseert Natuurpunt samen met Opsinoren! en het Ecohuis Antwerpen voor de derde maal de Antwerpse wilde floralien.

Op deze plantenbeurs aan het EHA (Ecohuis Antwerpen) kan je

wilde planten aankopen die prima gedijen in een (stads)tuin en krijg je een heleboel informatie over natuur in de tuin en wat je er allemaal voor kan doen.

Een plantenbeurs die je niet mag missen. Trefpunt: Ecohuis Antwerpen, Turnhoutsebaan 139 in Antwerpen (Borgerhout) tussen 11 u en 17 u.

Je bent jong en je wil wat?

Kris Weemaes en Eva Herman

Orchideeën bekijken in de Gaume of de Oude Landen. Amerikaanse vogelkers bestrijden in Het Rood. Onnozel doen. Lange fiets- en wandeltochten maken. Gezellig rond een kampvuur zitten in de zomer of rond een kaarsje in de winter. Het is maar een greep uit het ruime activiteiten-aanbod van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, of kortweg de JNM.

JNM'ers tijdens een vorige werkdag in Het Rood.
Foto: Eva Herman.

Drie pijlers

De plaatselijke afdeling van de JNM is afdeling Akerland. Ons werkingsgebied overlapt grotendeels met dat van Natuurpunt Antwerpen Noord. Een prachtige streek waar we ons kunnen uitleven rond de drie pijlers van onze jeugdbeweging: natuurstudie, beheer en milieu.

Natuurstudie is samen de natuur in trekken om ze te bekijken, ervan te genieten en ons verdiepen in de diversiteit van het planten- en dierenrijk. We hebben in onze afdeling enorm veel geluk met een grote hoeveelheid prachtige natuurgebieden: de Kalmthoutse Heide, de Bospolder, de Oude Landen, Klein Schietveld...

Die natuur krijgt het vaak hard te verduren. Waar we kunnen, ondernemen we de nodige acties om ruimte aan natuur te geven. We hanteren regelmatig zelf een schop of zaag om een handje te helpen. We sluiten dan aan bij de vele werkdagen die Natuurpunt organiseert. Samen buiten zijn en aan iets bouwen geeft een machtig gevoel.

Drie leeftijdsgroepen

Onze jongsten, 8 tot 12 jarigen, zijn de piepers. Zij leren op een speelse manier natuur en milieu kennen. Samen knutselen, op tocht gaan, een spel spelen, een quiz doen, een uitstap met de trein. Eén keer in de maand kunnen onze piepers zich uitleven.

De iets ouderen, 13 tot 15 jarigen, zijn de ini's (van initiatieleden). Zij gaan al iets serieuzer te werk met natuurstudie, de determinatietabel wordt niet meer gemeden. Maar het is natuurlijk ook superfijn om met leeftijdsgenoten te gaan fietsen en wandelen en van alles te beleven. Ook worden de handen al eens uit de mouwen gestoken op een werkdag.

Bij de zogenaamde 'groten', tot 25 jaar, ben je dan klaar voor het zware werk. Stevige natuurstudie en zware werkdagen.

Tijdens de zomer kan iedereen terecht op een hele resem zomerkampen, het hoogtepunt van het JNM-jaar. Er zijn kampen voor alle leeftijdsgroepen en voor alle interesses (studie of beheer). Het zijn weken vol plezier en ambiance.

Heb je zin gekregen om ook eens te proeven van het 'JNM-zijn'? Kom dan zeker naar onze startdag of ga eens een kijkje nemen om onze website www.jnm.be.

Startdag

Op zaterdag 16 september gaan we werken in het Rood te Kapellen. Daar zal de Amerikaanse vogelkers ons ontvangen om nadien uitgetrokken te worden. En geloof me, er staat ons veel werk te wachten. Je hoeft geen lid van JNM te zijn om mee te doen met deze startdag. Een ideale manier voor iedereen tussen 13 en 25 om kennis te maken met JNM.

Trefpunt: zaterdag 16 september van 10 u tot 17 u.

Plaats: ingang aan de centrale dreef in de Streepstraat.

Meenemen: werkhandschoenen, lunchpakket, regenvest en bij nat weer laarzen of stevige schoenen.

Info: Eva of Gerard Herman
03-605.16.77 of e-mail:
herman_eva@hotmail.com.

Het Natuur.huis is zo goed als klaar!

Tekst: Willy Ibens

Foto's Stefan Versweyveld

'Berendrecht en Zandvliet

leefbaar houden'. Dat was de actieslogan rond het Logistiek Park Zandvliet in het begin van de jaren '90 tegen de plannen voor een grensoverschrijdend industriepark in de Kabeljauwpolder. Ik zie jullie de wenkbrauwen al fronsen 'wat heeft dit met het Natuur.huis onder de Ekerse Sint-Lambertustoren te maken?'

Hoe het begon

Laat mij even de geschiedenis induiken. Die bijna onmogelijke strijd tegen de uitbreiding van het havengebied was het startpunt voor een intense samenwerking tussen Natuurpunt Antwerpen

Noord (toen nog onder de naam Werkgroep Oude Landen) en Benegora Leefmilieu uit Stabroek.

Benegora huurde van de gemeente Stabroek een vergaderruimte in het Ravenhof.

De Werkgroep gebruikte een secretariaatruimte (van 4 op 4 meter) in het pandje Steenstraat 18 dat was ter beschikking gesteld door de Spaarbank Arfin. Geen van beide waren geschikt om de professionele medewerker van Benegora te huisvesten en een vrijwilligerswerking uit te bouwen.

De Werkgroep Oude Landen was inmiddels erkend door de Vlaamse overheid als regionale natuurvereniging en dat gaf nieuwe mogelijkheden. Een goed toegankelijk secretariaat werd een noodzaak om de snelle groei van op te vangen. Geen evidentie, maar het toeval hielp. De uitbaters van de Ekerse Vishandel op nr. 25 van de Steenstraat stopten hun activiteiten en het pand kwam te huur. De huurprijs was hoog en de doordringende visgeur was niet te harden. Toch waagden wij het erop. Marja de Peuter trok haar stoute schoenen aan, stapte naar de eigenaar, en kwam terug met een betaalbare huurovereenkomst. Het was maart 1993.

Papierinzameling nodig

De eerste periode in het nieuwe secretariaat waren zwaar, letterlijk. Om de huurprijs van 300 euro per maand te kunnen betalen werden er honderden tonnen oud papier ingezameld. Een lucratieve maar vrijwilligers-energieverslindende actie.

Het secretariaat werd een creatieve uitvalsbasis voor al wat met natuurbehoud in de regio had te maken en een onmisbare schakel tussen de vrijwilligers.

Einde 2001 werd de rust plots verstoord. Een combinatie van groeiende onderhoudskosten en het einde van de huurovereenkomst met de bovenbuur deed de eigenaar beslissen het pand te verkopen. Vraagprijs iets meer dan 223.000 euro. Wij hadden wel een kleine spaarpot, maar dit was voor onze afdeling financieel onmogelijk. Tevergeefs werd er gezocht naar alternatieven in de buurt. Tot wij op een avond in maart 2002 – iets voor de start van het Dagelijks Bestuur – bij de sympathieke en natuurminnende eigenaar Alex Dingemans binnenstapten. Na een zakelijke babbel kwamen wij totaal onverwacht buiten met een verkoopbelofte op zak voor een bedrag van 123.950 euro. Een week later werd op de raad van bestuur de aankoop van het secretariaat bekrachtigd, een financieel plan uitgewerkt ... en een extra glas gedronken op de gezondheid van Alex en de toekomst van ons Natuur.huis.

Obligatielening

Dank zij de steun van onze leden en sympathisanten werden op korte tijd de ontbrekende 72.500 euro bijeengebracht via een obligatielening (met de zogenaamde bouwbonnen, zodat

de aankoopakte in juli 2002 kon verleden worden bij notaris Joseph Van Roosbroeck.

Omdat Natuurpunters nu eenmaal zuinig omgaan met centen konden wij alle bouwbonnen vorige maand volledig terugbetalen. Iets meer van 4 jaar na de aankoop!

Verbouwingswerken

Volle moed werd in 2002 gestart met de verbouwings- en herstellingswerken: dak, keuken, centrale verwarming, vergaderruimte, winkel.... Wij zijn er nog niet helemaal, want het is meestal extra vrijwilligerswerk boven op bestaande engagementen voor de redactie, het natuurbeheerwerk, natuureducatie...en ook gezin en werk mogen niet vergeten worden.

Beetje bij beetje wordt het allemaal mooi en functioneel. Met even de pet op als directeur van Natuurpunt Vlaanderen wil ik hier alle medewerkers van Natuurpunt Antwerpen Noord feliciteren met dit resultaat en dit is een voorbeeld stellen dat navolging verdient binnen Natuurpunt. Durven grensverleggende initiatieven nemen en ervoor zorgen dat de beoogde resultaten ook effectief worden gerealiseerd.

Een dank en proficiat dus aan alle financiers en alle noeste werkers en werksters die zich hebben ingezet voor het ruwe en het fijne werk, voor de verf en de bakstenen, voor vloeren en de muren... voor de elektriciteit en de verwarming ... en zo samen aan 'hun' Natuur.huis hebben gebouwd. Ik ga geen namen noemen maar hoop dat wij er in het najaar in zullen lukken om alle medewerkers samen op één

foto te krijgen voor de volgende 'Natuur.ruimte'.

Tot slot een uitnodiging voor de handige harry's (M/V) onder ons om de laatste fase van de binneninrichting aan te pakken nl. de herinrichting van het gelijkvloers. Helpende handen kunnen zich aanmelden bij onze medewerker Koen Vanagtmael in het Natuur.huis, tel. 03-541.58.25 of per e-mail op koen.vanagtmael@natuurpunt.be.

De 'Polderkes' en het werkmateriaal staan alvast klaar.

Hieronder vind je een chronologisch overzicht van onze activiteiten. De praktische informatie staat bij elke activiteit vermeld tenzij er elders in dit blad meer aandacht aan wordt besteed.

Meer informatie kan je ook bekomen in ons Natuur.huis, Steenstraat 25, 2180 Ekeren, tel. 03-541.58.25, fax 03-541.63.55 of e-mail: antwerpennoord@natuurpunt.be. Voor de meest actuele informatie kan je ook op onze websites terecht: www.natuurpunt.be/antwerpennoord en www.natuurpunt.be/scheldeschorren.

De meeste activiteiten zijn gratis voor leden (tenzij anders vermeld). Niet-leden betalen € 1,00 voor activiteiten in onze natuurgebieden. Vergeet daarom je lidkaart niet mee te nemen. Veel plezier.

september

- vrij 15 20 u, voordracht "Eerste hulp Bij gevonden Zeehonden in de Zuidwest Delta, auditorium BASF, info Natuur.huis
- zat 16 10 u, startdag JNM Akerland met beheerswerken in Het Rood, zie p. 23
- zon 17 9 u, vogeluitstap Veerse Meer, zie p. 22
- zat 23 9.30 u, werkdag Oude Landen, zie p. 21
- woe 27 20 u, Ekeren, Spinnenvoordracht zie p. 28
- don 28 19.45 u, Raad van Bestuur Natuurpunt Antwerpen Noord, Ekeren, De agenda is op te vragen in het Natuur.huis, Steenstraat 25 Ekeren
- zat 30 9.30 u, werkdag De Inslag, Brasschaat, zie p. 21
- zat 30 9.30 u, werkdag Het Rood, Kapellen, zie p. 21

oktober

- zon 1 10 u, wandeling 't Asbroek, Schoten, zie p. 21
- zon 1 13 u, Europese Vogelkijkdagen in het Groot Buitenschoor, Antwerpen – Lillo
- woe 4 20 u, cursus begrazing, zie p. 20
- vrij 6 20 u, Milieu- en Natuurquiz, Brasschaat, zie p. 20
- zat 7 9.30 u, werkdag Het Wijtschot, Schoten, zie p. 21
- zat 7 11 u, Borgerhout, Plantenbeurs Wilde Floralieën, Ecohuis Antwerpen, zie p. 22
- zon 8 9 u, kindervandeling De Inslag, Brasschaat, zie p. 15
- zon 8 10 u, wandeling Het Wijtschot, Schoten, zie p. 21
- zon 8 14 u, After-verkiezingswandeling Elsenbos, Stabroek, parking Frans Hotdagstraat

- woe 11 20 u, cursus begrazing, zie p. 20

- zat 14 14 u, paddenstoelen-wandeling Bos van Ranst, zie p. 22

- zat 14 14.30 u, wandeling Bospolder, Antwerpen – Ekeren, zie p. 20

- zat 21 9.30 u, werkdag Het Rood, Kapellen, zie p. 21

- zon 22 10 u, paddenstoelenwandeling Klein-Schietveld, Kapellen, zie p. 20

- don 26 19.45 u, Raad van Bestuur Natuurpunt Antwerpen Noord, zie don 28 september

- zat 28 9.30 u, werkdag Het Rood, Kapellen, zie p. 21

- zat 28 14.30 u, herfstwandeling Het Rood, Kapellen, zie p. 20

- zon 29 14 u, herfstuitstap Lier Anderstad, zie p. 22

november

- zon 5 9.30 u, schorrenwandeling Groot-Buitenschoor/ Galgenschuur, Antwerpen – Lillo, zie p. 21

zat 11 9.30 u, werkdag Het Rood, Kapellen, zie p. 21

woe 15 20 u, vleermuizencursus, Antwerpen – Ekeren, zie p. 21

zat 18 9 u, Dag van de Natuur Groot Schietveld, Wuustwezel, zie p. 8

zon 19 10 u, wandeling Mastenbos, Kapellen, zie p. 20

woe 22 20 u, vleermuizencursus, Antwerpen – Ekeren, zie p. 21

don 30 19.45 u, Raad van Bestuur Natuurpunt Antwerpen Noord, zie don 28 september

december

zat 2 8.30 u, uitstap Korendijkse slikken, zie p. 22

zon 3 9.30 u, schorrenwandeling Galgenschuur/Groot-Buitenschuur, Antwerpen – Lillo, zie p. 21

zon 10 8 u, vogeluitstap naar Damme, Moerkerke en Uitkerkse polder, zie p. 22

zon 17 14 u, winterwendwandeling, Brasschaat, parking van het Zwembad in het Gemeentepark

don 28 19.45 u, Raad van Bestuur Natuurpunt Antwerpen Noord, zie don 28 september

de kringwinkel

De Cirkel

***Degelijke meubelen aan kwaliteitsprijzen**

***Inrichting studentenkamers**

***Wij hebben nu ook een eigen 'FIETSENATELJEE'**

***Doorlopend MAGAZIJN STOCKVERKOOP**

***Regelmatig speciale acties EEN BEZOEKJE WAARD!**

**Gratis ophaaldienst!
03/313 49 66**

Originaliteit is niet duur

De Kringwinkel
De Cirkel
Klein Veerle 34
2960 Brecht

hakselaar

kettingzaag

kliefmachine

verticuteerder

frees

bosmaaier

MOTOR LAND EYCKERMAN

KAPELSESTEENWEG 127 • 2180 EKEREN

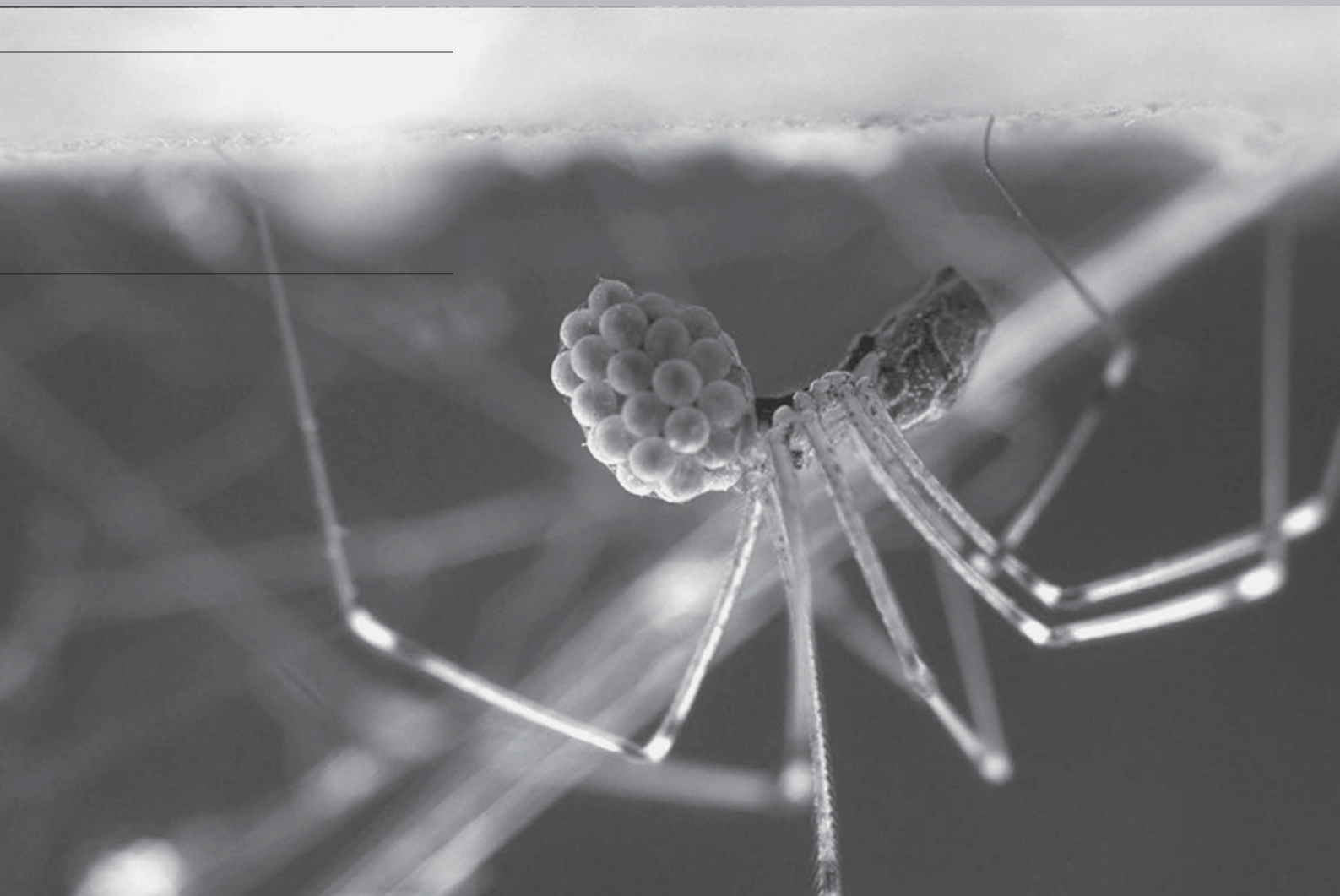
WWW.EYCKERMAN.BE

1956-2006: 50 JAAR VAKMANSCHAP

HUUR
deze
tuinmachines
of kies uit de vele andere...
tegen scherpe tarieven

BEL
03 646 22 88

Op acht voeten door een grote wereld: spinnen - 27 september 2006

Er bestaat dikwijls een haatverhouding tussen spinnen en mensen. En daarbij neemt de laatste soort veel van die haat voor zijn rekening. Gelukkig zijn er ook mensen zoals Koen Van Keer. Koen weet niet alleen veel over deze unieke en geheimzinnige dieren te vertellen, hij verricht ook onderzoek naar de verspreiding van spinnen. Dat klinkt misschien eigenaardig, maar is allesbehalve overbodig. Ruim de helft van alle spinnensoorten in Vlaanderen wordt bedreigd. Al vijftien jaar brengt Koen Van Keer als amateur-arachnoloog (zeg maar spinnendeskundige) enthousiast de verspreiding van spinnen in het Antwerpse in kaart.

Op woensdagavond 27 september brengt Koen een boeiend verhaal over zijn spinnenonderzoek in Antwerpen. Wist je dat de Antwerpse binnenstad alleen al 108 soorten omvat? Ben je nieuwsgierig geworden en wil je meer weten over deze verguisde dieren, dan moet je zeker naar onze unieke spinnenavond komen!

Trefpunt: 20 u, openbare bibliotheek Ekeren, Driehoekstraat 43 in Ekeren. De inkom is gratis voor leden van Natuurpunt.